

Irodalom 7. osztály

Jókai Mór: Kőszívű Ember Fiai

Két jó barát (részlet)

Szerencséjükre a vihar oly hőtörletet separt a part falához, hogy nem zúzták össze magukat; hanem a szán kettészakadt.

Az elejével a három mén már a másik parton is túl száguldott.

Hát a farkascorda?

Az a meredek parthoz érve, onnan visszariadt; [...] s néhány pillanat múlva lehetett látni, mint bukdácsolnak alá egy szédelgős lejtőn, s folytatják az üldözést a három paripa után.

– No, ezek már nem kapják meg azt a három lovat – szól Leonin. – Nagy előnyt kaptak előttük a lovak, s most már teher nélkül futnak. Készen lehetünk rá, hogy egy óra múlva éhesen, dühösen visszatérnek a farkasok.

– Várunk van most, s ott védhetjük magunkat reggelig is – szól Ödön a felfordult szánra mutatva, mely a mély hó közé benyomulva, igazi barlangot képezett.

– Az unalmas multság volna, bajtárs. Annál jobbat is tudunk. Most már itt alattunk az országút, a Dnyeper, tudjuk, merre van előre; magunkkal hoztuk korcsolyáinkat, felkötjük, és utazunk magunk emberségéből. A Dnyeperen egypár óra alatt bizonyosan lelünk katona-őrtanyát, egypár órai korcsolyázás pedig nekünk csak multság.

– Pompás lesz – monda Ödön, s a két fiatalember kezet szorított és nevetett. – Multságos az élet! [...]

Hanem még korán volt hurrát kiáltani.

A fenevadtábor tömegestül elvonult a három száguldó paripa nyomán; de hátramaradt egy őrszem.

Négy ordas ott települt meg a csonka fenyőfa alatt, melyre az **imsik** felkapaszkodott. Ezek úgy csinálták ki maguk közt, hogy ez az ember reggelig megfagy a fán, akkor magától leesik, négyüknek éppen elég lesz.

A legvénebb **martalóc** kiült a part magasára, s úgy nézett a tovarohanó társai után, s nagyokat ásított éhségében; azok nem jutnak a prédához.

Ez meglátta a menekülő ifjakat. Rögtön rákezdte a jeladó üvöltést, mire a három strázsáló farkas odahagyta az imsiket; azok fiatalabb farkasok voltak. Amint meglátták a két emberi alakot a jégen tovacsuszamlani, rohantak a part mentében utánuk, s amint egy kissé **csapinós** helyre akadtak, le utánuk a jégre.

A vén őrszem elébb megvárta, míg a lovak után futott társai meghallják jeladását, s a hátulsók visszaszállingóznak az új vadat űzni, s ő maga csak azután rohant a vadászatra.

Azt is tudta már, hogy a sík jégen a farkasnak nem jó multság a futás, ő csak a parton maradt, onnan kísérté a rohamot.

A két ifjú, ahogy belejött a **hevélybe**, egész multságot talált abban, hogy még kísérőik is akadtak. Csak négyen vannak, az két férfinak **jatagánhegyre** is kevés. Ezt már csak tréfára vették.

Mind a kettő gyakorlott korcsolyázó volt: edzett, életerős ifjak. Játék volt nekik a farkasokat hátrahagyni. A három fiatalabb **csikasz** dühödten szorította a futást a tükörsima jégen, el-eliszamodva s bukfenceket vetve;

néha mind a hárman egymáson keresztülhemperegtek, s olyankor összemarakodtak bomlottul, mintha egyik a másikat okolná az ügyetlenségért. A vén farkas pedig csak a parton futott mindig vagy a part melletti nádasokban, s csak olyankor vezette a futást, mikor a Dnyeper kanyarulatot tett. A vén fickó nagy mérnök volt; már tudta, hogy mi az a **diagonális** vonal. Míg a két ifjú a kanyarulat ívéen sikamlott végig, addig ő társait az egyenes vonalon vezette keresztül; úgyhogy a korcsolyázók, mikor már azt hitték, hogy messze elhagyták üldözőiket, azon vették észre, hogy azok megint csak sarkukban vannak; s ismét hozzá kell látni, hogy elhagyják őket.

Egyszer ilyen ravaszul éppen eléjük kerültek. „No, most fogjuk meg őket!” – gondolta a négy farkas.

A két ifjú hirtelen jobbra-balra vargabetűt csinált, s a hoppon maradt banda elrohant mellettük; nem tudtak megállni a jégen, saját rohamuk elvitte őket odább, körmeik hasították a jeget, szántották odább akaratlanul; a két ifjú nevetve sikamlott előlük tova, míg a vén farkas dühödten kapkodta oldalba ügyetlen társait.

Ezen a barátságtalan szóváltáson ismét nagy tért vesztek.

Ödön és Leonin egymásnak nyújtva kezeiket, röptek tova a jégen párosával; a férfigyönyör égett arcaikon. Milyen magas öröm: játszani a halállal!

Hanem amint egy helyen a folyam bal partja lelapult, s ők hátratekintettek, akkor látták nagy rémulten, hogy ez a négy üldöző csak a tábor előcsapatja, mögöttük néhány ezer lépésnyire jön rohanva az egész undok csorda.

– Bajtárs! Most már előre, ki hogy tud! – szólt Leonin, s elbocsátva Ödön kezét, összefonta karjait mellén, és nekivetette magát teljes tehetségéből a futásnak.

– Amott füstöt látok a távolban – mondá Ödön, utánauszágulva.

– Az katonai őrtanya lesz vagy valami helység. Félóra alatt elérjük.

Arra a félórára aztán minden erőt össze kell szedni.

A két ifjú tovasiklott a jégen, mint két repülő madár; a veszély nagysága felfokozta idegeik erejét; most már az izzadság csorgott homlokaikról, most már a forró pára lövellt ki orrlukaikon; a futás életre-halálra ment már.

Hanem győzték.

A fertelmes csorda egy lépést sem nyert rajtok. A távolság közöttük mindig egyenlő maradt. Csak a négy önkéntes, vén vezetőjével igyekezett utánuk kitartó erőfeszítéssel.

Most már véres volt mindannyinak a talpa a jégtől és nádtul, s a vér tapadt a jéghez, könnyítette a futást.

Leonin járt elől. Ödön mindig néhány ölnyire mögötte.

Egyszer Leonin hirtelen hátramaradt.

– El vagyok veszve! – kiálta sápadtan.

Ödön, kit a roham sebesen röpített el társa mellett, rögtön visszakanyarodott barátjához.

– Mi lelt?

– Végem van. Korcsolyám szíja elszakadt a csatnál. Te siess és menekülj!

– Csigavér! – monda Ödön. – Vedd elő a késed, és csinálj új lyukakat a szíjadon.

Én addig megvívok ezzel a négy fenevaddal.

– Igazán? – szólt Leonin mosolyra derülő arccal, megszorítva barátja kezét.

– Akkor vedd az én két pisztolyomat is.

Ödön gyorsan övébe dugta a másik két pisztolyt is, s néhány lökéssel eléjük nyargalt az üldöző vadállatoknak; míg Leonin egy fölálló jégtábla mögé vánszorogva oda letérdelt, s elszakadt korcsolyáját használhatóvá tenni igyekezett. **Handzsárja** tokjába volt szúrva egy kis evőkés, azzal iparkodott lyukat fúrni a szíjon; a meztelen handzsárt odatette maga elé a jégre; ez volt most már egyedüli védszere.

Ödön lassítá az **iszamlást**, s amint a négy üldöző vadállat egy kis rekettyés sziget mögül ismét kibukkant vele szemközt, lenyomta korcsolyája sarkait a jégre, s iparkodott megállni. És azután kihúzott két pisztolyt az övéből.

Nem volt szabad hasztalanul elvesztegetnie lövéseit.

Minden golyónak találni kellett, és jól találni, hogy a szemközt rohanó vad, ha felbukik, el ne üsse lábáról meglövőjét.

A három fiatal jött elől, egy-egy ölnyre egymás mögött, a vén ordas leghátul; a három fiatal egyenes vonalban ellenfelüknek rohanva, repülő bozontos farkaik a levegőben, szemeik veres tűzben égve; egymásra visszacsahintva nagy örömteljesen; a vén ordas féloldalt fordított fejjel, vizsga szemmel és farkat alácsapva, ravasz, kaján vigyorgással pofáján.

Hidegvér!

Az első vadállatot tízlépésnyiről találta a golyó sügyen keresztül, az mindjárt félreült az útból, s elkezdett tele torokból vért okádni a jégre.

A másodiknak a lövés első lábát zúzta össze; az ordítva bukácsolt oldalvást, tört lábát rázva a levegőben.

A harmadik alig négylépésnyiről lett találva, olyan igazán szólt neki a golyó, hogy amint a koponyáját találta, a felbukó fenevad kétszer vetett bukfencet, s úgy vágta magát hanyatt Ödön lábainál.

A negyedik, a vén ordas, midőn közel ért ellenfeléhez, megtorpant, és lesütötte fejét. Füleit hegyesen fölemelve, féloldalt sandalgott reá, és engedett magára célozni pontosan.

Abban a pillanatban aztán, mikor Ödön rásütötte a pisztolyt, hirtelen megugrott a vén gonosztevő, s a golyó célt tévesztve pattogott tova a sima jégen.

Ödön elhajítá a kilőtt pisztolyt, s előrántá a handzsárt.

Hanem a ravasz dúvad nem rohant rá; nagyot szökellve félrefutott az a part melletti nádasba, s ott eltűnt.

Ödön azt hihette, hogy a támadó feladta a harcot, mely nem tetszett neki; „egy úr, egy úr ellen”, s a berekbe menekül vesztett ügyével.

Utánanézett, míg el nem tűnt előle.

Azután Leoninhez kiáltott:

– Készen vagy-e?!

– Vigyázz! – kiálta az vissza.

Midőn Ödön hátranézett, akkor vette észre, hogy a félretért ordas a nádberek sűrűjében megkerülte az ő állását, s észrevéve, hogy tova egy másik férfi vesződik harcképtelenül, azt igyekezik megrohanni, kitörve a nádsűrűből Leonin irányában.

Ödön nyílsebesen vágatott vissza Leoninhez.

Csaknem egyenlő távolból rohantak oda: ő és a farkas. Leonin látta mindkettőjüket, s nyugodtan fúrta a lyukat korcsolyája szíján.

Ha Ödön megmenti, jól van; ha nem mentheti meg, fél lábon, fél korcsolyával úgysem védheti magát. Ránézve az volt az életkérdés, hogy korcsolyáját ismét felköthesse. A többi Ödön dolga.

Ödön ordított dühében, midőn a fenevadat barátjára rohanni látta. Minden erejét megfeszíté, hogy elvágja útját a dúvadnak. Az pedig fejét folyvást félre fordítva rohant biztos zsákmánya irányában.

Csak egy szökés még a farkas részéről, csak egy lökés még a korcsolyával, és a következő pillanatban Leonintól félőlnyi távolban egy összegubancolt tömeg hentereg a jégen; itt egy láb, ott egy bozontos fark, itt egy kesztyűs kéz, ott egy vérben csattogó száj, mind a ketten átestek egymáson, ki hol érte ellenfelét, ott vágva, harapva, ragadva – késsel, foggal, körömmel s hemperegve, hol fel, hol alul.

Hanem aki végre fölkel, az Ödön volt; handsárja markolatig véres; **bőrbekecse** összevissza hasogatva. A farkas ott nyúlt el a jégen, összeszúrva, vágva, s tajtékzó fogait csattogatta össze végvonaglásában.

– Hopp! Ez megvan! – kiálta Ödön korcsolyáira állva.

– Ez is megvan! – felelt rá Leonin. Újra fel volt csatolva korcsolyája. – Köszönöm, bajtárs.

Azzal kezeiket nyújtják egymásnak, s ismét együtt sikamlottak tova a jégen, a távolban látott füstoszlop felé.

1. Foglald össze saját szavaiddal a „farkaskaland” eseményeit.

2. Keress olyan részleteket, amelyek megnyugtatók és olyanokat, amelyek nyugtalaníthatják az olvasót a hősök megmenekülése kapcsán!

3. Jellemezd a két jó barátot és a vén farkast! Szerinted milyen a barátok viselkedése?

4. Mi játszik nagyobb szerepet a két barát megmenekülésében? Az egyéni hősiesség vagy a baráti együttműködés?

5. Melyik a legmozgalmasabb része az része az elbeszélésnek? Miért?

